

Paulus (apostel)

Paulus werd rond 10 n.C. geboren in Tarsus, Turkije (toen Klein-Azië). Hij zou een joodse geleerde (farizeeër) zijn geweest die christenen vervolgde. Tevens was hij tentenmaker. Hij was een apostel, maar behoorde niet tot de oorspronkelijke twaalf apostelen. Als apostel werd hij door Jezus uitgezonden om het evangelie te verspreiden. Hij wordt ook wel de 'apostel der heidenen' genoemd omdat hij ook het geloof verspreidden naar niet-joodse mensen, 'heidenen'. Paulus is vooral bekend door de brieven die hij schreef aan de door hem gestichte christelijke gemeentes. Deze brieven zijn deels opgenomen in de canon van het Nieuwe Testament. Het meeste dat we over hem weten is dan ook afkomstig uit deze brieven. Na Jezus wordt Paulus als de meest invloedrijke persoon gezien in de christelijke geschiedenis, zowel voor de christelijke leer als de verspreiding van het christendom. Hij en Petrus zouden op dezelfde dag gestorven zijn en hun gedeelde feestdag is 29 juni.

Paulus in gewaad met boek en zwaard

Van vervolger naar apostel

Het verhaal gaat dat tijdens Paulus' reis naar Damascus, Jezus aan hem verscheen in een visioen. Hierna zou hij zich bekeerd hebben. Hij zou toen enige tijd in Damascus zijn gebleven om daar het woord van Christus te verspreiden en mensen te bekeren. Dit tot grote woede van de joodse bevolking van de stad. Volgens de overlevering zou hij door hen in een mand over de muur van de stad zijn gezet. Hierna vluchtte hij via Jerusalem naar Tarsus. Later reisde hij naar Antiochië (Turkije) en maakte van daaruit ongeveer 45 missiereizen naar onder meer Cyprus, Klein-Azië en Griekenland. Hij werd uiteindelijk in Jerusalem gearresteerd en per schip weggevoerd. Dit schip verongelukte bij Malta waarna hij kans zag door te reizen naar Rome, en daar verder ging met zijn prediking. Aan alle steden die hij had bezocht en waar door hem nieuwe gemeenschappen van christenen waren ontstaan, zou hij brieven hebben gestuurd. Volgens een overlevering zou Paulus op dezelfde dag en hetzelfde uur gestorven zijn als Petrus. Paulus stief door het zwaard op de Via Ostia, een bekende weg in Rome en Petrus werd omgekeerd gekruisigd op de Vaticaanse heuvel. In een andere versie zou Paulus ook nog reizen hebben gemaakt naar Efeze en Spanje. Op de graftombe van Paulus werd eind 4^e eeuw een basiliek afgebouwd, later werd dit uitgebreid tot de abdij Tre Fontane.

Een bebaarde man: Paulus afgebeeld

Paulus wordt vaak als een lange, krachtige man afgebeeld, met kaal hoofd en een weelderige baard. Zijn attribuut is een boek of schriftrol (verwijzend naar de brieven die hij schreef of de Traditio Legis) en een zwaard (voor de 13^e eeuw niet, verwijzend naar onthoofding). Zijn symbolische dieren zijn een duif en een lam. Daarnaast wordt hij ook afgebeeld met een zuil, kroon, palm (martelaarschap), met een wolf en lam (karakterisering van Paulus vóór en na zijn bekering), soms met drie spuitende bronnen naast zich (verwijzend naar de 3 bronnen die zijn stuijterende hoofd na zijn onthoofding creëerde). En vanwege hun gedeelde sterf- en feestdag wordt hij ook vaak samen met Petrus afgebeeld.

Korfmakers en krampen: Paulus beschermt

Paulus is de patroon van een groot aantal steden in Europa, waaronder: Berlijn, Constantinopel, Londen, Frankfurt, Tarsus, Rome en Utrecht. Ook was hij de beschermheilige van allerlei arbeiders, zoals korfmakers, diamantslijpers, leerbewerkers, wevers, zadelmakers, tentenmakers en theologen. Daarnaast werd hij aangeroepen voor zaken als kramp, oorziekten, vruchtbaarheid van de velden, tegen angst, bij verloren voorwerpen en was hij de beschermer van de katholieke pers. In Groningen is Paulus samen met Petrus de patroon van de kerk in Usquert.

Bronnen

- Jo Claes, Alfons Claes, Kathy Vincke, *Beschermheiligen van de Lage Landen*, Leuven: Uitgeverij Davidsfonds, 2006.
- James Hall, *Hall's Iconografisch Handboek: Onderwerpen, Symbolen en Motieven in de Beeldende Kunst*, Leiden: Primavera Press, 2011.
- Stijn van der Linden, *De Heiligen*, Amsterdam/Antwerpen: Uitgeverij Contact, 2002.
- Otto Derk Jan Roemeling, *Heiligen en Heren: Studies over het Parochiewezen in het Noorden van Nederland vóór 1600*, Leeuwarden: O.D.J. Roemeling en de Fryske Academy, 2013.
- Bron afbeelding: Wikimedia Commons.

